

<yacens@gmail.com> Yair Censor

הפורום להגנת ההשכלה הציבורית

30 באוגוסט 2010 03:05

<iris.agmon@gmail.com> הפורום להגנת ההשכלה הציבורית
yair@math.haifa.ac.il :אל

הפורום להגנת ההשכלה הציבורית

[שלב נוסף בהשתלטות האוצר על האוניברסיטאות](#)

Posted: 29 Aug 2010 12:53 PM PDT

לרפורמה בהשכלה הגבוהה, עליה הכריזו בקול תרועה רמה שר האוצר ושר החינוך, יש שתי פנים. צדה הגלוי, שהרבו לדוש בו, הוא הגדלת תקציבי ההשכלה הגבוהה. הצד הנסתר הוא המחיר: בהמשך למהלכים שהוא מוביל מאז 1994, מתנה האוצר את הזרמת הכספים בהכפפת המערכת האקדמית (ולא רק מבחינת הניהול הכלכלי) לשיקולי תחרות עסקית.

במאמר שפורסם ביום חמישי, 26.8.2010, בעיתון ידיעות אחרונות, תחת הכותרת "בעל המאה הוא בעל האוניברסיטה" (כותרת, עמ' 24), חושף גדעון עשת את המשמעויות הסמויות של הרפורמה:

לפני כמה חודשים החליטה הנהלת האוניברסיטה במידלסקס בלודון [לסגור את המחלקה לפילוסופיה](#), בטענה שהיא "אינה בת-קיום מבחינה פיננסית". לא עניין של מה בכך, כשמדובר באוניברסיטה לא ממש מוצלחת (בדירוג האנגלי) וכשהמחלקה לפילוסופיה דווקא הכי מוצלחת שם. 65% מהפרסומים המדעיים של חברי המחלקה נמצאו ברמה בינלאומית הולמת – השיעור הגבוה ביותר באוניברסיטה. אלא, כך הנהלה, שההכנסות אינן מכסות את ההוצאות.

אצלנו סערו הרוחות כאשר "אם תרצו" תבעה להחליף את תוכניות הלימוד "אנטי-ציוניות". אוניברסיטת בן-גוריון נדרשה לפטר מרצים בעלי השקפה שמאלית ו"אנטי-פטריוטית". לכאורה, איום פוליטי, אך עתה מתברר שיש קשר בין הגרוש לבין החופש האקדמי והכל בחסות המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג).

המועצה הוקמה כדי למנוע פוליטיזציה של ההשכלה הגבוהה. למנוע מהממשלה להחליט מי ילמד סוציולוגיה ומה תהיה תוכנית הלימודים – והכל תחת שוט כספי. הגוף המרכזי במל"ג הוא הוועדה לתיכנון ולתיקצוב, שהיא "גוף בלתי תלוי, שיעמוד בין הממשלה והמוסדות להשכלה גבוהה בכל ענייני ההקצבות להשכלה גבוהה".

מה לוועדה החולשת על הכסף ולמסע הצלב היהודי של הימין? אין כל קשר, מבטיח דובר המל"ג, ולא היה. אלא שהפרוטוקולים מדברים אחרת: בישיבה של ועד ראשי האוניברסיטאות עם הוועדה לתיקצוב בחודש יוני דנו בשורה של עניינים כספיים וגם בעניין לא כספי אחד: הדוח של "אם תרצו". אך הפלא ופלא, יו"ר הוועדה, פרופ' מנואל טרכטנברג, ציין כי "מתוך העולה מהדוח נלמדים באוניברסיטאות טקסטים אנטי-ציוניים והמסקנות מבהילות". האיש הממונה רק על הכסף אף רואה בכך "איום רציני על האקדמיה מצד גורמים פוליטיים". וכאשר האיש הממונה על הארנק מדבר על תוכניות לימוד, ראשי האוניברסיטאות אמורים להבין שהכסף לא רואה בעין יפה כמה וכמה עניינים שבתחום האקדמי.

שלא יהיו אי-הבנות: אין לוועדת התיכנון והתיקצוב כל מעמד חוקי בנושאים אקדמיים. אפילו למועצה להשכלה גבוהה יש בקושי סמכות לקבוע מה ומי באקדמיה. אז כשאנשי הכספים מסבירים לאנשי האקדמיה את השלכות דוח הימין, קשה שלא להבין מה קורה כאן.

מעידה חד-פעמית? בשבוע שעבר כינסו שרי האוצר והחינוך יחד עם פרופ' טרכטנברג מסיבת עיתונאים, שעניינה "רפורמה בהשכלה הגבוהה". דובר שם על תוספת של 7.5 מיליארד שקלים בשש השנים הקרובות. מיטב הפרשנים בירכו על המהלך החברתי והתקציבי, וגם מי שהסתייג אמר כי כסף אמנם יש, אבל רפורמה אין.

והנה מתברר שיש כאן דווקא רפורמה גדולה: לראשונה מאבדת המועצה להשכלה גבוהה את סמכותה, שנקבעה בידי הכנסת, לחלק תקציב ליעדי ההשכלה הגבוהה. הכסף יגיע רק אם היא תעשה מה שהאוצר רוצה. או בלשונו של האוצר: "התוכנית כוללת טבלת שימושים מוגדרת". והמשמעות: לאוצר יש זכות וטו על השימוש שיעשה בכסף: "הוועדה לתיקצוב ולתיכנון ואגף התקציבים באוצר יגבשו במשותף יעדים מדידים ואבני דרך, שישמשו לבקרה ומעקב אחר יישום התוכנית".

זה אומר שאם, למשל, משרד האוצר ימצא שאין מספיק סטודנטים לפילוסופיה באוניברסיטה העברית, אפשר שהחנות תיסגר בהיעדר "קיום מבחינה פיננסית". מה יקרה אם וועדת התיקצוב תתקשקש? לאוצר יש מעתה סמכות לא להעביר את הכסף שעליו התבשרנו בשבוע שעבר.

מדוע הוועדה לתיקצוב של המועצה להשכלה גבוהה מוכנה לוותר על העצמאות שניתנה לה בחוק? בעבור נזיד שקלים. וזו אחת התוצאות של העמדת כלכלן עם ערכים בעייתיים בראש הגוף החשוב הזה. ("ידיעות אחרונות" 26.8.2010, כותרת/עמ' 24)

Email delivery powered by Google [הפורום להגנת ההשכלה הציבורית](#) You are subscribed to email updates from
.To stop receiving these emails, you may [unsubscribe now](#)

Google Inc., 20 West Kinzie, Chicago IL USA 60610

